

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

70 Fortem esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

les, eorum auxilia aduocantur. Sic Iudas i. *Mach.*
 8. pepigit fœdus cum populo Rom. & Ionathas
 i. *Mach.* ii. cum Demetrio.

Cùm autem contentiones & controuersie in-
 cidunt inter fœderatos, non illicò ad arma per-
 ueniendum; sed hæ componendæ, & dirimendæ
 sunt iudicijs. Cauendum verò, ne quis ante iudi-
 cium de possessione deiiciatur, (*Thuc. lib. i.*) &
 cogitandum: Quidquid ex multis partibus con-
 stat, ita natura comparatum esse, vt aliqua pars
 laboret, quæ non illicò refecanda, aut expellen-
 da est: quia ita reliquũ corpus aspectu turpe red-
 ditur, & totum breui interit. (*Dion. Hal. lib. 8.*) Sã-
 ciuntur & confirmantur fœdera iureiurando,
 cuius violati vltor & iudex solet esse ipse Deus,
 vt signo præcedenti probatum est. Denique non
 licet inire societatem cum apertis Tyrannis, ne
 eorum foueatur iniquitas: (*Liu. lib. 4. dec. 4. nũ.*
 14.) nec cum ijs, qui causam iniustam agunt, ne
 iniustitia defendatur. (*Polyb. lib. 3. num. 14.*)

SIGNVM LXX.

FORTITVDINE ARMATVM ESSE. *Fortem*

1. *Alphonfus Aragonum Rex*, ob magnas inspe-
 ratasque victorias nunquam omnino mu-
 tatus dicitur, imò ei in omni fortuna vultus idẽ,
 idem habitus, sermo idem fuit. *Panor. lib. 4.*
2. *Athilus Suecorum Rex* Roluonem P. è Dania
 reducem splendido conuiuio exceperat, in quo
 cum varius sermo incidisset, rogatus Rex quæ
 virtus Regiam dignitatem magis ornaret, respõ-
 dit: *Liberalitatem Regibus & Principibus summum*
præsta-

Fortes in
tolerando.

præstare ornamentum, seque in eius studijs magis
quàm aliarum virtutũ exercitijs delectari. Dein
iussus Roluo dicere, quæ virtus milites magis
decoraret? affirmabat, *militares homines nulli
virtute plus quam patientia commendari.* Quæ
sententiam, obiecto contra focum nudo latere,
ita probauit, vt à præsentibus non modo vt per-
tus disputator, sed vt efficax virtutum executor
diceretur. Athilus dona in præsentibus plurimum
liberaliter erogauit, & inter cætera torquæ ve-
reum ingentis ponderis collo Roluonis appo-
dit. Ioan. Magnus lib. 2. c. 20.

* Plus. vi-
de de Ma-
guan.

3. *Agésilais*, cùm apud Mantineam pugnaret
fortissimè, admonuit Lacedæmonios, vt cæcè
omissis omnibus, in vnũ Epaminondam intende-
rent vim prælij, dicens: *Solos cordatos esse vobis
fortes, hosq; solos esse auctores victoria.* Itaque
hunc, inquit, ceperimus, facile ceteros in potestatem
nostram redigemus: quod & euenit. Hac prudentia
consuluit suis, qui haud dubiè fuerant perituri.

Animosè
di. sum.

4. Cùm *Darius* numerosissimũ exercitũ intro-
xisset aduersus Alexandrũ Magnum, admonuit
Alexander, (qui tã profundo somno erat correptus,
vt vix interdiu posset expergisci,) vt conside-
ratè contra tantũ hostium impetũ omnia agere
respondit: *Magna animi molestia me Darius ter-
rauit, qui vires suas omnes in vnum contraxit, vt
ceat vno die de summa rerũ decertare.* Plot. & Q.
Curtius. Sic Magistratus acri sint oportet ad-
gitandum ingenio, & feroci ad audendũ animo.
5. *Agis* Archidami filius, audiens quosdã abster-
rere ab hostium multitudine, ait: *Non percontan-
dum quot, sed vbi sint hostes, vt audacter inuadatur,*
significans, non à militum numero pendere
victoria.

Historiam, sed à fortitudine, rei q; agenda celeritate. Statim enim videtur velle cōgredi, qui quęrit, vbi sint hostes. *Plut.*

Idem milites sic adhortatus est: *Ita prandete commisiones mei, tāquam apud inferos cōnaturi:* (q. d. ne cibo vinoq; graues venite ad prælium.) *Plut. Tribuitur & Leonidæ. Vict. lib. 2. c. 2.*

6. Cū *Alexander Seuerus Imp.* Artaxerxē Persarum Regem magno militum exercitu Romanū inuasurum Imperiū audisset: *Fortes, inquit, viros, atq. moderatos, decet optima quidē optare, sed ferre etiā quacūq; accidunt cōtra animi votū.* Fortitudinis enim est rebus prosperis non extolli, infautis nequaquam deiici animo. *Herodian. lib. 6.* Hinc Saxonū Prælul *Anshelmus* in *Monostichis:*

Non lata extollant animū, non tristia frangant.

7. *Constantinus Magnus Imp.* tantā ex Christi nomine Crucisq; (quā in cęlo viderat) virtute fiducia animo cōceperat, vt ardua quęq; ac dura, dixerim & aduēta, illi facilia, plana viderentur & secura: Oraculo namq; illo semel persuaso: *In*

hoc vince, vel vinces: semper sibi idē visum est esse vocale, illudq; Propheti cū veluti cęlesti classico impugiter intonari: Ego ante te ibo, & gloriosos terra humiliabo, portas æreas conteram & vinctes ferreos rare sem-

insum am. Hinc *Nazarius, in Panegyri. Constant. per.* Per infestas acies interritus vadis, densissima quęq; peritūpis, deiicis, proteris; nihil te permouent tubarū fractę voces, horrendus militū clamor, permixta cañibus vulnera, illisi cominus gladij, cadentium graues gemitus, arma latē strepentis, & in vnum quendam sonitum diuersi fragoris acta confusio, &c. Inuadis primus aciem, salus irrumpis, obumbrant euntem telorū irriti iacūs,

Bayō Tom.

3. Anno Christi 312.

Flor. 4. c.

8. Magnę indolis signum est ste-

rum est ste-

rum est ste-

rum est ste-

rum est ste-

rum est ste-

rum est ste-

rum est ste-

Loquitur
de pugna
Constantini
aduersus
Maximian.

Fortes affe-
ctibus animi
non sunt
obnoxij.
Cael. lib. 23.
cap. 24.

iaetus, sonat ictibus vmbro, virtute ducis ceteri
incalescentes, maiori impetu feruntur in hostes.
Non qui bellorum euentus solet esse, per varios
& volubiles casus Mars dubius errauit; nec for-
tunæ vicissitudo, quæ plerumq; prosperis rebus
triste aliquid agglutinat, victorum lætitiã vul-
nerauit: sed tanta hostium, & tam ampla cælesti
foelix & incruenta victoria fuit, vt credas non
bello ancipiti dimicatum, sed solas impiorum
pœnas expetitas. Hæc Nazarius.

8. Scribit Sext. Aurelius M. Antoninum Imp. et
& cognomine Philosophum, ab vitæ initio tran-
quillum fuisse, aded vt ab infantia vulum tu
gaudio mutarit, nec mærore. Q. Capitolin.

9. Henricus VII. Imp. ea fuit animi tranqui-
litate, vt nulla vnquam prosperitate effere-
retur, nulla deijceretur aduersitate, quanquam p
quotidie experiretur aduersitates. Cuspinianus.

10. Egregius admirator Homeri fuit sempe
Alexander Magnus, aded vt illum ad verbum co-
dicerit, ac dormiens cervicali suppositum habu-
ret. Hic si quando in colloquijs aut conuiujs
cidisset de carminibus Homeri concertatio, et
alia præferentibus, hoc vnice præferbat, quod
est de Agamemnone scriptum:

Iliad. γ.

ὁ δὲ φέρτερον βασιλεὺς ἀγαθὸς κρατῆρος
ἀιχμητῆς.

Dux bonus, atq; idem validus pugnator in
armis.

Quasi eundem deceat, qui bonus est Rex, sic
etiam esse pugnatores.

11. Fortis præcipue animi & magni est co-
nter & æquiter ferre extrema quæque, & fortiter
nouerantem rectis æquisq; oculis adspicere.

terro (de Amic.) refert Læliū ob id habitū esse sapientē, quod omnia sua in se posita esse diceret, humanosq; casus virtute inferiores esse putaret. Et Plut. de cupid. vita, ait: *Virorū fortium esse animi statū in periculis rectū & immobilem conseruare.*
 12. Cū Mithridates victus & captus esset ab Eunone Rom. duce, sui semper similis & constās, in hæc verba prorupit: *Mithridates terra mariq; Romanū tot annos quæsitū, sponte adsum: vt ere vt voles prole magni Achemenis, quod mihi solum hostes non ademerunt.* Tac. lib. 12.

13. Cū Pertinax Rom. Imp. ab amicis suis admoneretur, vt militū Prætorianorum crudeles infidias, qui ipsum è vita tollere conabantur, effugeret, populique auxiliū imploraret, præclare respondit: *Indecorū esse ac illiberale, minimeq; dignum Imperatoria Mæstete atque ante acta vita latebris, aut fuga sibi salutē quarere.* Herod. l. 2.

14. Octauius Consul, cū vrbi Rōmæ à Cinnæ Marioque periculum immineret, ab amicis atq; aruspibus suafus, vt abiret, vocem Consule dignam emisit: *Se cū Consulatū gereret, patriam nisi cū vita non relicturum.* Itaque cū Consulare sellam, Consularibus cum ornamentis conscendisset, quanquā tunc quoque essent, qui fugā sibi vt consuleret hortarentur, optimo equo ad fugam oblato, ipsēque Censorinum à longē venientem videret, quem ad se perdēdum missum esse sciebat, nunquam aut loco, aut vultu immutatus est, sed intrepidus eodem loco manens, seuiēte Censorinō caput amisit. Fulg. 3. c. 2. Cte. in epist. *Ferenda est fortuna, præsertim quā abest à culpa.*

15. *Franciscus Gallia Rex sui similitimus semper fuit.*

F f

fuit.

fuit, tamen si apud Carolum V. captiuus in Hispania detineretur: vt & ipse *Carolus V.* res seu letas seu acerbas accipiendo, vultu nunquam turbatur. Tanta erat oris, oculorum, & totius vultus Cæsarei constantia, & quasi perennis quædam serenitas. *Guicciard. & Zenocarus lib. 5. Caroli.*

16. Exerit fortitudo vim suã in vincendis animi perturbationibus, iuxta illud *Prou. 16. 31. Quis deminatur animo suo, (affectibus,) melior est capite natore vrbiũ.* Et illud *Cic. in Paradoxis:* Cui ranc liberè imperabit, qui non potest suis cupiditatibus imperare: refrænet prius libidines, sperat voluptates, iracundiã teneat, coërceat auaritas, cæteras animi labes repellat, cum incipiat imperare, cum ipse improbilissimis dominis, & decori ac turpitudini, parere deserit. Hinc *Cicero (pro M. Marcello)* laudat Iulium Cæsarem, qui *M. Marcello, acerrimo suo inimico vitam conuulsisset: aduersarium, inquit, nobilitate, ingenio, virtute præstantem non modo extollere iacentem, sed etiam amplificare pristinam eius dignitatem hac qui faciat, non ego cum cum summo virum paro, sed similitimum Deo iudico.* Hac de causa *Ptolemæus Aegypti Rex* aliquando vnum *Scripturæ Veteris Interpretibus* percontatus esset, quid Regibus esset omnium difficillimum (teste *Aristea lib. de 72. Interp.*) respondit: *Seipsum vincere.* *Seneca epist. 113.* Imperare sibi, maximum imperium est. Cauendum Magistratum iudicaturus, propter metum quod sentit, non proferat: (*Plato 2. de leg.*) animus propter horum ordinem consilio priuetur, ac turberur: (*Poet. lib. de fort.*) flectatur precibus, aut misericordia, & potentia; indeque minus in improbos animos

uerat: (*Plut. in Pelopide.*) aut defatiscat molli-
tie, nec perficere valeat, quæ animo concipit,
(*Plato in Gorgia.*) Duo ab egregijs Principibus
expectantur, sanctitas domi, & in armis fortitu-
do: (*Aurel. Victor in Traian.*) & duo sunt, quibus
Resp. rectè gubernantur, domi concordia, foris
fortitudo. (*Polyb. lib. 6.*) Sit labor in negotio, forti-
tudo in periculo, industria in agendo, celeritas
in conficiendo. (*Cic. pro lege Manil.*)

SIGNVM LXXI.

FORTVNAE, OB INSTABILITA-
tem eius, non fidere; sed fragilitatis hu-
mana semper meminisse.

*Fortuna
bil fidere.*

Sesostris (teste Nicephoro *lib. 18. cap. 39.*) Rex
Aegyptiorum illustris ac felix, opibusque
clarus, plurimas & maximas nationes seruituti
subegit, (sibi subiecit,) vnde (ex eo successu) in
proceruam arrogantiam sublatus, curru ex auro
lapidibusque pellucidis ac pretiosis cõstructo vehi
solitus est, qui à quatuor Regibus, ab ipso deu-
ctis, traheretur. Cùmque vnus ex Regibus sepe re-
spiciens rotam, quæ voluebatur contemplaretur,
percunctatus Sesostris, cur ita respectaret? (cuius
rei gratia oculos tam frequenter in rotam conij-
ceret?) *intuens rotæ volubilitatē,* inquit ille, *cum
honore eam admiror, in qua summa citò sunt ima,
& cogito fortune instabilitatem, aliàs excelsa hu-
miliantem, aliàs humilia exaltantem.* Cùm Seso-
stris istam parabolam, seu potius ænigma intel-
legeret, noluit currum à Regibus deinceps trahi.

F f 2

Hanc